

επί σκοπώ εκδόσεως θα αρχίσει να τρέχει εκ νέου. Αλλωστε η μέχρι τούδε συμπεριφορά του κατέδειξε συμμόρφωσή του προς τη νομιμότητα. Σημειώτεον, ότι εν όψει της αμφισβήτησης της ταυτότητάς του (το μητρώνυμο είναι διαφορετικό), του ισχυρισμού ότι κατά τον χρόνο που φέρονται τελεσθείσες οι αξιόποινες πράξεις για τις οποίες εκζητείται αυτός βρισκόταν στην Ελλάδα (όπως προκύπτει από το διαβατήριό του) και της αντιφατικότητας του αιτήματος (εκζητείται για να δικαστεί ή για να εκτίσει ποινή;) προκύπτει ότι η παράταση της κράτησης παραβιάζει την αρχή του προσήκοντος βαθμού υπονοιών, η οποία, λόγω της παραπομπής του άρθρ. 449 παρ. 2 στα άρθρ. 296 επ. ΚΠΔ για την επιβολή περιοριστικών όρων όταν η κράτηση δεν είναι απολύτως αναγκαία, δηλ. εν όψει επικουρικότητας της κράτησης, εφαρμόζεται κατά λογική αναγκαιότητα και εδώ.

4. Η αρχή της επιτάχυνσης της διαδικασίας

Συνταγματική περιωπή όμως έχει, βάσει της αρχής της ανθρωπίνης αξιοπρέπειας (άρθρ. 2 παρ. 1 Συντ), και η αρχή της επιτάχυνσης της διαδικασίας, ήτοι η ολοκλήρωση αυτής εντός εύλογου χρόνου, δικαίωμα άλλωστε που κατοχυρώνεται και από την ΕΣΔΑ (άρθρ. 5 παρ. 3). Έτσι, το Ομοσπονδιακό Συνταγματικό Δικαστήριο της Γερμανίας τονίζει ότι μετά την παρέλευση ενός ελάχιστου χρονικού διαστήματος, απολύτως απαραίτητου για την διενέργεια των διαδικαστικών και τεχνικών πράξεων, πρέπει να συντρέχουν ιδιαίτεροι λόγοι, αφορώντες την διαδικασία έκδοσης, οι οποίοι να δικαιολογούν την παράταση της κράτησης¹⁴.

Αλλά και το ΕΔΔΑ στην υπόθεση *Quinn* που προαναφέραμε, καίτοι θεμελιώνει την καταδίκη της Γαλλίας στην παραβίαση του άρθρ. 5 παρ. 1 ΕΣΔΑ (προσωπική ελευθερία) εντούτοις παρατηρεί ότι η κράτηση του προσφεύγοντος επί ένα έτος και πέντε μήνες επί σκοπώ εκδόσεως δεν συνιστά εύλογο χρόνο.

Στο αυτό πρακτικώς συμπέρασμα, χωρίς όμως να το συνδέει με υπέρτερης τυπικής ισχύος διατάξεις, καταλήγει και η ΑΠ 811/1990, ΠοινΧρον ΜΑ' (1991) 205 επ., που επισημάνει: «από τα άρθρα 445, 446, 448, 449 παρ. 1, και 451 παρ. 1 και 2, τα οποία ορίζουν συντομότητες προθεσμίες για την περάτωση των ενεργειών των αρμοδίων οργάνων, προκύπτει ότι... [ο Υπουργός Δικαιοσύνης] υποχρεούται να αποφασίσει μέσα σε εύλογο χρόνο».

Βέβαια η αυτή ως άνω απόφαση δέχεται παραλληλώς ότι η τυχόν παράλειψη του υπουργού με παράλληλη παράταση της κράτησης του εκζητούμενου δεν υπόκειται στον έλεγχο των δικαστηρίων, διότι ο ως άνω Υπουργός αποφασίζει με κριτήρια σκοπιμότητας (διεθνείς σχέσεις της χώρας, αμοιβαιότητα κλπ.). Το αυτό δέχεται και η προμνησθείσα Γνωμοδότηση ΕισΑΠ (Γ. Παλιαντάκου) 1/1990, ΠοινΧρον ΜΑ' (1991) 1056 επ. Ήδη όμως η άποψη αυτή έχει ανατραπεί. Όπως είναι γνωστό, το ΣτΕ με τη σημαντική απόφασή του 2190/2001 [Νοβ 50 (2002) 221 επ.] δέχθηκε ρητά ότι η απόφαση του υπουργού δικαιοσύνης, με την οποία διατάσσεται η έκδοση αλλοδαπού,

αποτελεί εκτελεστή πράξη διοικητικής αρχής και όχι πράξη αναγόμενη στην απονομή δικαιοσύνης. Ορθά το ΣτΕ επισημάνει ότι εν προκειμένω ο υπουργός ασκεί μία και μόνον εξουσία ανατεθειμένη σ' αυτόν από το νόμο: εκδίδει πράξη με την οποία επιτρέπει την παράδοση του εκζητούμενου στα όργανα του ξένου κράτους. Η πράξη του λοιπόν αυτή υπόκειται στο δικαστικό έλεγχο καθόσον αποτελεί πράξη διοικήσεως και όχι κυβερνήσεως.

Από τα ανωτέρω προκύπτει ότι ο υπουργός, αποφανόμενος επί εκδόσεως, έχει εξουσία να αποφανθεί είτε για την άμεση παράδοση του εκζητούμενου (ο οποίος, αν δεν παραληφθεί στην προθεσμία των δύο μηνών απολύεται εκ του νόμου), είτε για την απόλυση, όχι όμως για την παράταση ή μη της κράτησης. Εφόσον δε κατά το Σύνταγμα (άρθρ. 5 παρ. 3) η εξουσία για την επιβολή της κράτησης ανήκει στα κατά νόμον συντεταγμένα όργανα, αρμόδιο να αποφανθεί για τη νομιμότητα ή όχι της παράτασης της κράτησης είναι το δικαστήριο που τη διάταξε, δηλ. το συμβούλιο εφετών (ανάλογα ισχύουν και στη Γερμανία, όπου την απόλυση του εκζητούμενου λόγω δυσαναλόγως μακρού χρόνου διατάσσει το αρμόδιο εφετείο¹⁵).

Επομένως αν μεν η υπόθεση εκκρεμεί ενώπιον του υπουργού δικαιοσύνης, ο οποίος αδικαιολογήτως παραλείπει να αποφανθεί επί του αιτήματος, αρμόδιο να διατάξει την άρση της εκκρεμότητας είναι το Συμβούλιο της Επικρατείας, το οποίο τον υποχρεώνει να ασκήσει την αρμοδιότητά του είτε προς τη μία είτε προς την άλλη κατεύθυνση, ενώ μετά την άσκηση της εν λόγω αρμοδιότητας από τον υπουργό και ρητημένης προσφυγής ενώπιον του ΣτΕ κατά της πράξης του, που επιτρέπει την παράδοση, αρμόδιο να απολύσει τον εκζητούμενο λόγω υπερβολικά μακρού χρόνου κράτησης καθίσταται το συμβούλιο εφετών.

III. Συμπέρασμα

Από τα ανωτέρω προκύπτει ότι η κράτηση του προσώπου του ερωτήματος επί υπερδιετές διάστημα παραβιάζει την αρχή της αναλογικότητας, την αρχή της επικουρικότητας, το δικαίωμά του να λάβει ακριβή γνώση των λόγων για τους οποίους κρατείται και το ατομικό δικαίωμα της προσωπικής ελευθερίας, είναι δε αντίθετο προς το Σύνταγμα (άρθρ. 5 παρ. 2 και 3 και 25 παρ. 1) και την ΕΣΔΑ (άρθρ. 5 παρ. 1 και 3), αρμόδιο δε να αποφανθεί για την απόλυση στο παρόν στάδιο είναι το Συμβούλιο Εφετών Θράκης.

Αθήνα 6.5.2010

Ο γνωμοδοτών Καθηγητής
Χρίστος Χ. Μυλωνόπουλος

14. Βλ. OLG Frankfurt, Beschl. vom 28.4.1982, OLG Nürnberg, Beschl. vom 14.2.1985, OLG München, Beschl. vom 22.10.1985, σε: Schomburg / Lagodny / Gleß / Hackner, Internationale Rechtshilfe in Strafsachen, 4. Aufl. 2006, 148.

ΒΙΒΛΙΟΠΑΡΟΥΣΙΑΣΕΙΣ

Νέστορα Κουράκη, *Κλασικά ιδεώδη για μια σύγχρονη παιδεία*, εκδ. Ροές, 2009*

Σε μια χρονική περίοδο, κατά την οποία αποδεικνύεται

* Το κείμενο αποτελεί την εισήγηση στην οποία προέβη ο Καθη-

περίτρανα και με τραγικό τρόπο η αστάθεια των υλικών αγα-

γητής *Γεράσιμος Ζώρας* την 10.5.2010, κατά την απονομή στον συγγραφέα του βιβλίου, Καθηγητή Νέστορα Κουράκη, του ετήσιου «Βραβείου Δοκιμίου» του Ελληνικού P.E.N. Club (<http://www.internationalpen.org.uk>).

θών και του χρήματος, καθώς και η μεταβλητότητα της ζωής που βασίζεται σε αυτό, τεκμηριώνεται εξ αντιθέτου –ολοένα και πιο πολύ– η βιωσιμότητα και η διαχρονικότητα των κλασικών ιδεωδών που παραμένουν σταθερές και αναλλοίωτες αξίες ανά τους αιώνες. Ιδιαίτερα σε μια χώρα με μακραίωνη πολιτιστική παράδοση, όπως η Ελλάδα, είναι επιβεβλημένη η αναδρομή στις ρίζες. Αυτό τονίζει και αποδεικνύει με αδιάσειστα επιχειρήματα ο διαπρεπής καθηγητής της Εγκληματολογίας στο Πανεπιστήμιο Αθηνών Νέστωρ Κουράκης, με το βιβλίο του που πρόσφατα κυκλοφορήθηκε από τις Εκδόσεις Ροές και τιτλοφορείται «Κλασικά ιδεώδη για μια σύγχρονη παιδεία». Πρόκειται για ένα βιβλίο που δίνει την εντύπωση πως γράφτηκε ειδικά για να βραβευθεί από το Ρ.Ε.Ν. Club. Θέλω να πω, με μία δόση υπερβολής, πως η σκοποθεσία του πονήματος, το θεματολόγιό του και το ύφος του, ταυτίζονται σε μεγάλο βαθμό με τα ζητούμενα και τους σκοπούς που έχει θέσει από την ίδρυσή του το Ρ.Ε.Ν. Γιατί τι άλλο θέτει ως πρωταρχικό στόχο του, παρά την επαναφορά των αρχαίων ιδεωδών στο προσκήνιο και στο πολιτικό γίγνεσθαι, ώστε να αναπροσδιορισθούν τα χαρακτηριστικά της σύγχρονης ζωής; Και είναι ευχάριστη συγκυρία ότι ο κορυφαίος επιστήμονας, στο συγκεκριμένο του βιβλίο χρησιμοποιεί ως μέσο εκφοράς των σκέψεών του τον δοκιμιακό λόγο, αντικείμενο του ετήσιου βραβείου του Ρ.Ε.Ν. Έτσι, θα ήταν παράλειψη αν δεν υπέπιπτε στην προσοχή μας το σύγγραμμά του καθηγητή Κουράκη και δεν το βραβεύαμε.

Για όσους δεν είχαν ακόμη την τύχη να το διαβάσουν θα αναφέρουμε επιγραμματικά τη δομή του και το περιεχόμενό του. Συγκεκριμένα, στις σελίδες του ο συγγραφέας αποθησαυρίζει και σχολιάζει τα βασικότερα στοιχεία του αρχαιοελληνικού πολιτισμού, κυρίως εκείνα τα οποία θεωρεί ως κλασικά, δηλαδή ως διαχρονικά και επομένως χρήσιμα ακόμη και σήμερα, μετά την πάροδο δυόμισι χιλιών χρόνων.

Απαζόμενος προφανώς τις ρήσεις του Μεγάλου Βασιλείου («Προς τους νέους, όπως αν εξ ελληνικών ωφελούντο λόγων»), κωδικοποιεί και συντάσσει τον δικό του σύλληβο της κλασικής κληρονομιάς μας, απαρτιζόμενο από 62 θεματικές ενότητες. Αυτές τις ομαδοποιεί σε τέσσερις ευρύτερες κατηγορίες που έχουν ως εξής: 1^ο. «Σύγχρονη αξία και κύρια χαρακτηριστικά του Κλασικού Πολιτισμού», 2^ο. «Τα Κλασικά Ιδεώδη σε τέσσερις βασικές εκφάνσεις του Πολιτισμού (στην Πολιτική, στην Ηθική, στην Επιστήμη, στην Τέχνη)», 3^ο. «Προοπτικές και χρησιμότητα των Κλασικών Ιδεωδών», και 4^ο. «Η ενσάρκωση των Κλασικών Ιδεωδών σε ένα ανθρωποπρότυπο, κατ' Αριστοτέλη». Η κατάταξη στις τέσσερις παραπάνω κατηγορίες του πλουσιότατου υλικού που ανθοδόγησε και αποθησαύρισε ο καθηγητής Κουράκης βοηθάει την αναγνώστη να το προσλάβει και να το κατανοήσει, παρότι είναι πολυσχιδές, πολυποικίλο και εκτενές.

Εξίσου εύστοχο είναι το γεγονός ότι ο συγγραφέας επέλεξε να χρησιμοποιήσει, όπως προαναφέραμε, τη δοκιμιακή γραφή, που την χειρίζεται με ιδιαίτερη γλαφυρότητα και χάρη, εξαιτίας της πολυμάθειάς του και της ευρύτητας του πνεύματός του. Επιπρόσθετα, αξίζει να αναφέρουμε ότι αντί να χρησιμοποιεί υποσελίδες σημειώσεις που θα βάραιναν το κείμενο, τις επιτάσσει στο τέλος του βιβλίου. Πρόκειται για 233 σημειώσεις και παραπομπές, με τις οποίες τεκμηριώνει στέρεα τις θέσεις του και αποδεικνύει τη σφαιρικότητα της οπτικής του. Επίσης δεν παρέλειψε να επιτάξει Ευρετήριο των Πηγών του (με τις οποίες διασφαλίζει τις κρίσεις του), καθώς και Ευρετήριο Όρων (στο οποίο παρατίθενται με αλφαβητική σειρά οι σημαντικότερες έννοιες που περιλαμβάνονται στο κείμενο). Και δεν αρκείται στην παράθεση των κλασικών κειμένων αλλά διανθίζει το βιβλίο με 24 ομοσέλιδες εικόνες των πιο αντιπροσωπευτικών εικαστικών έργων της κλασικής εποχής. Έτσι συνδέει εύστοχα τα δύο ισάξια σκέλη του αρχαιοελληνικού πολιτισμού: τα Γράμματα και τις Τέχνες. Τα μνημεία και των

δύο ειδών σχολιάζονται από τον συγγραφέα και καθίστανται αντικείμενα πρόσληψης από τον αναγνώστη, τόσο τον μνημένο και επαρκή, όσο και τον μη ειδικό.

Είναι προφανές ότι ο καθηγητής Κουράκης έθεσε υψηλούς στόχους με τη συγγραφή του βιβλίου του αυτού, όπως έχει κάνει και με τα αμιγώς επιστημονικά του συγγράμματα. Αυτό φαίνεται από τον σκοπό του, όπως τον περιγράφει στο «Εισαγωγικό σημείωμά» του, που «δεν είναι βέβαια η αναβίωση ενός ενδόξου παρελθόντος μέσα από την απομίμηση των δημιουργημάτων του, αλλά η άντληση δημιουργικής έμπνευσης για την οικοδόμηση μιας σύγχρονης παιδείας μέσα από την κατανόηση και εμπάθυνση των βασικών διαχρονικών του αξιών και της μεθοδολογίας του». Και συνεχίζει παρακάτω: «Προς την κατεύθυνση μιας τέτοιας προσπάθειας κινείται η παρούσα εργασία. Σε αυτήν επιχειρείται να δοθεί η ουσία της κλασικής μας κληρονομιάς. Να παρουσιασθούν, δηλαδή, τα κυριότερα πνευματικά επιτεύγματα του αρχαιοελληνικού πολιτισμού. Ιδίως, όμως, να αναδειχθούν τα στοιχεία εκείνα που διατηρούν ακόμη τη φρεσκάδα του κλασικού και που θα μπορούσαν και σήμερα, μετά 2.500 χρόνια, να μας φανούν χρήσιμα σε επίπεδο αξιών και αρχών. Πρόκειται, κυρίως, για τα στοιχεία εκείνα που είναι σε θέση να αποτελέσουν τη βάση για μια σύγχρονη ελληνική παιδεία και να δώσουν μορφή και ενέργεια στις εσωτερικές θετικές δυνάμεις του ανθρώπου, ώστε να οδηγήσουν, έτσι, σε μίαν υπέρβαση από τα σημερινά πνευματικά του αδιέξοδα και σε μια πολιτιστική του ανανέωση, με άξονες την πνευματικότητα, την ηθικότητα και τον ανθρωπισμό». Το πόσο δύσκολο είναι αυτό το εγχείρημα, δεν χρειάζεται να το εξηγήσουμε: όποιος το αναλάβει πρέπει να διαθέτει ιδιαίτερες γνώσεις, σε πλάτος και σε βάθος, σχετικά με τον αρχαίο πολιτισμό, ώστε να επιλέξει τα ενδεικτικότερα έργα. Πρέπει να διαθέτει και οξύ πνεύμα για να εμβαθύνει σε αυτά και να τα σχολιάσει. Πρέπει να διαθέτει χαρισματική πένα για να εκφράσει τις σκέψεις του με δοκιμιακό λόγο. Ο αναγνώστης του βιβλίου δίχως άλλο θα συμφωνήσει πως ο καθηγητής Κουράκης διαθέτει τα παραπάνω χαρίσματα και γνώσεις, αφού επιτυγχάνει τον σκοπό του. Θα συμφωνήσει επίσης και με την άποψη του Κωνσταντίνου Δεσποτόπουλου, που προλογίζοντας το σημαντικό αυτό σύγγραμμά, τονίζει: «Έργο ηθικής ευαισθησίας και φιλολογικής εμβρίθειας, το πολυφρόντιστο αυτό βιβλίο επιβεβαιώνει πειστικά την ακήρατη, και στην εποχή μας, αξία των κλασικών αρχαιοελληνικών ιδεωδών, οδηγητικών της ανθρωπότητας προς το ζην και το ευ ζην».

Διεξερχόμενοι την τόσο σωστά ανθολογημένη και μεθοδικά ταξινομημένη πεμπτολογία της ελληνικής σοφίας, μας έρχεται στον νου η ισοκρατική ρήση «μάλιστα Έλληνας καλείσθαι τους της παιδείσεως της ημετέρας ή τους της κοινής φύσεως μετέχοντας». Αυτό ήταν αναγκαία προϋπόθεση για να καλείται Έλληνας κάποιος αθηναίος, στην αρχαιότητα, στην αλεξανδρινή εποχή, καθώς και στον βυζαντινό κόσμο. Με το βιβλίο του καθηγητή Κουράκη αποδεικνύεται πόσο δύσκολο είναι να μετέχει κάποιος πραγματικά του ελληνικού πολιτισμού, εξαιτίας των τρισχιλιετών κοιτασμάτων του. Και δεν πρέπει να μας διαφεύγει ότι ο Ισοκράτης τονίζει μεν πως οι αθηναίους μπορούν να κάνουν κτήμα τους την ελληνική παιδείση, αλλά αυτό αφορά βεβαίως και τους ίδιους τους Έλληνες. Γιατί η σύμφωνη με τα πολιτιστικά δεδομένα παιδείση του νου καθορίζεται την εθνική ταυτότητα του ανθρώπου, η οποία δεν αποκτάται αυτόματα με τη γέννηση, ούτε χορηγείται εξαιτίας της απλής διαβίωσης σε συγκεκριμένο γεωγραφικό μήκος και πλάτος, αλλά αποτελεί μακροχρόνια και κοπιακή κατάκτηση.

Γεράσιμος Γ. Ζώρας
Αν. Καθηγητής Φιλοσοφικής Σχολής
Πανεπιστημίου Αθηνών